

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Priecelovej a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Štefana Šatku v právnej veci žalobcu: **D.**, advokát, Š., Košice, správca konkurznej podstaty úpadcu S. a. s., M., Košice, IČO : X. proti žalovanému: **J.**, advokát, N., X., **o neúčinnosť právneho úkonu**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cbi/94/2005-147 zo dňa 27. júna 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cbi/94/2005-147 zo dňa 27. júna 2008 **p o t v r d z u j e**.

Žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Košiciach žalobu zamietol. V odôvodnení konštatuje, že žalobca svojím návrhom zo dňa 12. 04. 2005 žiadal súd, aby určil, že zmluva v poskytovaní právnych služieb zo dňa 01. 01. 2003 a jej dodatok č .1 z 01. 05. 2003 uzatvorená medzi úpadcom S. a. s., IČO: X., M., Košice a žalovaným je voči žalobcovi neúčinná. Ďalej žiadal, aby bol žalovaný zaviazaný vydať v prospech konkurznej podstaty

sumu 1 300 000,00 Sk s 15 % úrokom z omeškania ročne od 01. 06. 2003 do vydania sumy.

V časti o úhradu sumy 1 300 000,00 Sk s príslušenstvom zobral žalobca žalobu späť a súd v tejto časti konanie zastavil. Žalobca je toho názoru, že uvedené právne úkony uzatvárali ich účastníci v období, keď už úpadca ako dlžník nebol dlhodobu schopný plniť si záväzky voči veriteľom, čo žalovanému malo byť zrejmé, keďže právne zastupoval dlžníka predovšetkým v konaniach voči veriteľom, ktorí si uplatňovali svoje pohľadávky voči dlžníkovi – terajšiemu úpadcovi. Žalobca má za to, že dlžník pri uzatváraní zmluvy a dodatku č. 1 z roku 2003 postupoval v úmysle ukrátiť svojich veriteľov, ktorých už od januára 2002 riadne nevyplácal.

Súd zistil, že medzi žalovaným ako advokátom a S. a. s., Košice (terajším úpadcom) ako klientom bola uzatvorená dňa 01. 01. 2003 Zmluva o poskytovaní právnych služieb. Predmet zmluvy bol dohodnutý v bode I. zmluvy. V bode II. zmluvy bod 1 sa zmluvné strany dohodli na paušálnej odmene za výkon právnych služieb v súlade s predmetom tejto zmluvy vo výške 100 000,00 Sk za každý kalendárny mesiac trvania zmluvného vzťahu založeného touto zmluvou. Zmluva bola uzatvorená na dobu neurčitú.

Dňa 01. 05. 2003 žalovaný a úpadca uzatvorili Dodatok č. 1 k predmetnej zmluve, v ktorom sa dohodli na paušálnej odmene za výkon právnych služieb v súlade s predmetom tejto zmluvy vo výške 150 000,00 Sk za každý kalendárny mesiac trvania zmluvného vzťahu.

Uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 20. 05. 2004 pod č. k. 6K 40/03-43 bol na majetok dlžníka S. a. s., Košice vyhlásený konkurz.

Podľa ust. § 15 ods. 1 zák. č. 328/91 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení zmien a doplnkov (ďalej ZKV), konkurzný veriteľ alebo správca sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkovu právne úkony podľa ods. 2 - 6, ak ukracujú uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky konkurzného veriteľa, sú voči konkurznému veriteľovi právne neúčinné. Toto právo má konkurzný veriteľ alebo správca aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo, ak už bol uspokojený.

Odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch pred začatím konkurzu v úmysle ukrátiť svojho konkurzného veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy (§ 15 ods. 2 ZKV).

Podľa § 16 ods. 1 Zákona o konkurze a vyrovnaní, právo odporovať právnym úkonom môže uplatniť konkurzný veriteľ alebo správca žalobou a uplatňuje sa proti tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu dlžníka prospech (§ 16 ods. 2 ZKV). Predpokladom úspešnej odporovateľnosti je, aby odporovateľný právny úkon bol platný. Za neúčinný nemôže byť vyslovený absolútne neplatný právny úkon.

V danom prípade žalobca nepopieral právo advokáta na odmenu za poskytnutú právnu pomoc, avšak považuje ju za neprímerane vysokú v rozpore s dobrými mravmi, čo by malo za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu s poukazom na § 39 OZ. Keďže za neúčinný nemôže byť vyslovený absolútne neplatný právny úkon, súd považoval žalobu za nedôvodnú.

Súd z vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca nepreukázal, že dlžník urobil napadnuté právne úkony v úmysle ukrátiť svojho konkurzného veriteľa a nebolo taktiež preukázané, že tento úmysel musel byť druhej strane známy. Súd uveril tvrdeniam žalovaného, že v čase uzavretia zmlúv, neúčinnosti ktorých sa žalobca domáha, mu nebol známy úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa. Dlžník – úpadca potreboval zabezpečiť pre riadny chod svojho podniku poskytovanie právnych služieb, pretože žiadne osoby v pozícií členov orgánov spoločnosti či zamestnanci spoločnosti nemali právnické vzdelania, aby mohli túto činnosť vykonávať práve oni. Na základe zmluvy o poskytovaní právnych služieb sa žalovaný ako advokát zaviazal poskytovať v súlade s jej obsahom a podľa pokynov dlžníka ako klienta právne služby a vzhľadom na to, že právna úprava poskytovania právnych služieb advokátom neumožňovala poskytovanie týchto služieb bezplatne, medzi dlžníkom a žalovaným bola v súlade s ust. § 5 ods. 1 písm. b/ vyhl. č. 163/2002 Z. z. dohodnutá mesačná paušálna odmena za poskytovanie týchto právnych služieb. Dohodnutá paušálna odmena bola pre dlžníka výhodnejšia z dôvodu, že vzhľadom na úkony poskytovaných právnych služieb na ich hodnotu, ako i na vynaložené náklady dlžník by bol povinný pri vyúčtovaní týchto úkonov v súlade s tarifnou odmenou upravenou v § 12 a nasl. vyhl. č. 163/2002 Z. z. uhradiť vyššiu odmenu ako odmenu, ktorá bola dohodnutá mesačne paušálne, keďže táto odmena zahrňovala i všetky náklady žalovaného, najmä hotové výdavky

na cestovné, ubytovanie, stravné, zabezpečenie administratívnych prác, náhrady za stratu času. Súd tiež uveril žalovanému, že mu nebola známa celková ekonomická situácia dlžníka ako úpadcu, nemal k dispozícii jeho účtovnú evidenciu a ani dôvod, prečo by mal tieto informácie zisťovať pred uzatvorením zmluvy o poskytovaní právnych služieb dlžníkovi.

Žalobca nepreukázal, že dlžník pred vykonaním konkrétneho odporovateľného právneho úkonu majetok na uspokojenie veriteľov mal a po jeho vykonaní už jeho majetok na uspokojenie pohľadávok veriteľov nepostačoval. Žalobca nepreukázal, že po uzatvorení zmluvy o poskytovaní právnych služieb došlo k ukráteniu majetku úpadcu, a že aj z dôvodu uzavretia tejto zmluvy bol tento majetok znížený natoľko, že nebolo možné uspokojiť konkurzných veriteľov. Účty úpadcu boli zaistené v marci 2002 a dňa 23. 09. 2002 opatreniami Krajskej prokuratúry bolo toto zaistenie zrušené a zmluva o poskytovaní právnych služieb bola uzatvorená až po zrušení zaistenia účtov.

Súd mal za to, že neboli splnené hmotnoprávne podmienky pre úspešné odporovanie právneho úkonu. Preto súd považoval žalobu za nedôvodnú a v celom rozsahu ju zamietol.

O trovách konania bola rozhodnuté v súlade s ust. § 142 ods. 1 O. s. p. a zásady úspechu.

Proti rozsudku podal žalobca odvolanie. Uviedol, že predmetnou žalobou sa domáha neúčinnosti právnych úkonov s poukazom na ust. § 15 ods. 1, 2 ZKV. Nie je mu preto zrozumiteľné odôvodnenie rozsudku na str. 8, kde súd poukazuje na možnú absolútnu neplatnosť dotknutého právneho úkonu a z toho dôvodu vyvodil, že žalobu považuje za neodôvodnenú a na strane 10 rozsudku konštatuje, že neboli splnené hmotnoprávne podmienky pre úspešné odporovanie právneho úkonu, teda, že nebol preukázaný úmysel žalobcu, a že tento úmysel bol druhej strane známy. Toto odôvodnenie je nezrozumiteľné vo vzťahu k výroku súdu.

Nikdy netvrdil, ako to uvádza súd v rozsudku, že práve táto zmluva o poskytovaní právnych služieb mala spôsobiť insolventnosť dlžníka. Tvrdí však, že aj táto zmluva prispela k zvýšeniu tejto insolventnosti. Tvrdí totiž, že dlžník pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní právnych služieb z 01. 01. 2003 konal minimálne v nepriamom úmysle, teda, že vedel, že svojim konaním môže spôsobiť ohrozenie plnenia už splatných a dokonca aj súdom právoplatne priznaných a vykonateľných rozhodnutí. Najneskôr od 08. 03. 2002 dlžník

neplnil svoje záväzky zo zmlúv o pôžičkách a zo zmlúv o tichom spoločenstve, v tento deň bolo vznesené obvinenie proti všetkým členom orgánov pôvodného, ako aj nového vedenia dlžníka a v totožný deň boli uzatvorené všetky pobočky dlžníka na celom území SR. K uvedenému termínu mal dlžník približne 9000 veriteľov s pohľadávkami takmer 900 000 000 Sk, pričom hodnota majetku podľa stavu na účtoch a vlastníctva nehnuteľnosti sa pohybovala vo výške maximálne do 150 000 000 Sk. Od 08. 03. 2002, kedy došlo k zmene personálneho obsadenia orgánov dlžníka, do 19. 02. 2003, kedy došlo k opakovanej blokácii účtov dlžníka zo strany Krajskej prokuratúry v Košiciach, uniklo z majetku dlžníka najmenej 45 000 000 Sk a za toto obdobie dlžník nemal žiadny nový príjem. Preto nie je možné uveriť tvrdeniam, aby dlžník nevedel, že prevzatím ďalšieho záväzku v podobe zmluvy o poskytovaní právnych služieb z 01. 01. 2003, ako aj neskoršieho dodatku č. 1 k nej z 01. 05. 2003, nemôže ohroziť budúce splnenie aspoň časti svojich už splatných záväzkov.

Pokiaľ ide o vedomosť úmyslu dlžníka k ukráteniu svojich veriteľov, poukazuje na tú skutočnosť, že žalovaný preukázateľne zastupoval dlžníka len v časti právnej agendy, ktorá sa týkala právneho zastupovania dlžníka pred súdmi vo veci žalôb o peňažné plnenia zo strany veriteľov na základe zmlúv o pôžičkách a tichom spoločenstve. Okrem žalovaného totiž dlžníka zastupovali v inej právnej agende aj ďalšie 4 advokátske kancelárie. Treba skonštatovať, že dlžník, resp. žalovaný nebol úspešný ani v jedinom súdnom konaní.

Zmluva o poskytovaní právnych služieb je typom mandantnej zmluvy podľa § 566 a nasl. Obchodného zákonníka. Mandatár (advokát) bol povinný postupovať pri zariadovaní záležitostí s odbornou starostlivosťou, všetku činnosť uskutočňovať podľa pokynov mandanta a bol povinný ho informovať o všetkých okolnostiach, ktoré zistí pri zariadovaní záležitostí, a ktoré môžu mať vplyv na zmenu pokynov mandanta. Z prehratých súdnych sporov muselo žalovanému byť zrejmé, že účel právneho zastupovania a právnej ochrany mandanta neplní žiadnu funkciu s výnimkou odd'ovania exekučných titulov.

Ak by žalovaný nezastupoval dlžníka v súdnych konaniach, a teda by nepodával odpory a odvolania, záväzky dlžníka by boli nepochybne nižšie napr. titulom súm, ktoré si uplatnil veriteľ č. 992 (Justičná pokladnica). Práve túto sumu vo výške 468 840 Sk považuje minimálne za hodnotu, o ktorú sa znížila šanca ostatných veriteľov uspokojiť ich pohľadávky.

Preto navrhuje, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok a vyhovel žalobe tak, že zmluva o poskytovaní právnych služieb zo dňa 01. 01. 2003 a jej dodatok č. 1 zo dňa

01. 05. 2003 uzavretá medzi úpadcom S. a. s., Košice a žalovaným je voči konkurzným veriteľom úpadcu neúčinná.

Žalovaný sa písomne vyjadril k podanému odvolaniu a navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Poukazuje na to, že žalobca počas celého konania nepreukázal ani jednu podmienku pre vyslovenie neúčinnosti právnych úkonoch v zmysle § 15 ods. 2 ZKV. Dôkazné bremeno svojich tvrdení znáša žalobca a nie žalovaný.

V súlade s Čl. 46 a 47 Ústavy SR, každý ma právo na právnu a inú právnu ochranu, ku ktorej patrí i poskytovanie právnych služieb advokátom. Toto ústavné právo patrí každému a vždy bez ohľadu na to, či má alebo nemá záväzky a každý môže požiadať advokáta o poskytnutie právnej služby. V čase uzavretia zmluvy o poskytnutí právnej služby, advokát bol oprávnený odmietnuť poskytnutie právnej pomoci len zo závažných dôvodov a nesmel poskytovať právne služby bezplatne, s výnimkou, ak išlo o informatívnu poradu alebo za podmienok určených Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory. Účelom vyslovenia neúčinnosti právneho úkonu je, aby bol konkurzný veriteľ úpadcu uspokojený z toho, čo tretia osoba z tohto úkonu získala.

V uvedenej veci si žalovaný ako konkurzný veriteľ prihlásil do konkurzného konania svoju pohľadávku (nevyplatená odmena v zmysle zmluvy o poskytovaní právnych služieb), ktorá žalobcom ako správcom konkurznej podstaty bola v celom rozsahu uznaná, čo do právneho dôvodu a výšky. Keďže mu odmena za poskytovanie právnych služieb nebola vyplatená, nie je zrejmé, akým spôsobom sa teda môžu konkurzní veritelia uspokojiť z niečoho, čo žalovaný nezískal.

Najvyšší súd SR ako súd odvolací (§ 10 ods.2 O. s. p.) prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p., a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Odvolací súd podľa § 219 ods. 2 O. s. p. konštatuje správnosť napadnutého rozhodnutia a jeho odôvodnenia a v celom rozsahu sa s ním stotožňuje.

Na doplnenie uvádza, že predmetom sporu je žalobcom uplatnené právo, ktorým sa domáha neúčinnosti právnych úkonov dlžníka v zmysle § 15 ods. 1, 2, a § 16 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len ZKV).

Odporovať možno len takým právnym úkonom, ktoré sú inak platné a splňajú všetky náležitosti stanovené právnym predpisom. V prípade, ak by právny úkon bol neplatný, bol by zároveň aj právne neúčinný a u takého úkonu by nebolo možné sa dovolávať odporovateľnosti. Prvostupňový súd v odôvodnení poukázal na túto skutočnosť, že ak by žalobca považoval dohodnutú odmenu v zmluve o poskytovaní právnych služieb zo dňa 01. 01. 2003 a jej dodatok č. 1 zo dňa 01. 05. 2003 za neprimerane vysokú, nadštandardnú, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi, tak by sa jednalo o neplatný právny úkon (§ 39 OZ) a žaloba o odporovateľnosť takéhoto neplatného úkonu je nedôvodná.

Súd prvého stupňa však žalobu zamietol z dôvodu, že žalobca nepreukázal, že napadnutým odporovateľným úkonom došlo na strane dlžníka k úmyselnému ukráteniu svojich konkurzných veriteľov, a že tento úmysel bol druhej strane známy.

Dôkazné bremeno o úmysle dlžníka má žalobca, ktorý podá odporovaciú žalobu, a preto námietky žalobcu ohľadne znášania dôkazného bremena uvedené v odvolaní sú irelevantné. V spornom prípade, dlžník S. a. s., Košice zvolil právne zastupovanie spoločnosti prostredníctvom advokáta – žalovaného v súlade so zákonom č. 132/1990 Zb. o advokácii. Každý má právo na poskytnutie právnej pomoci a môže o ňu požiadať ktoréhokoľvek advokáta. Pritom, advokát je oprávnený odmietnuť poskytnutie právnej pomoci len zo závažných dôvodov a za podmienok stanovených zákonom a advokát nesmie poskytovať právnu pomoc bezplatne až na výnimky (§ 15 ods. 2 zák. č. 132/ 90 Zb., § 1 ods. 1 a § 3 vyhl. č. 163/ 2002 Z. z.). Advokát je povinný poskytnúť právnu službu bez ohľadu na to, v akej ekonomickej situácii je podnikateľský subjekt, ktorý požiadal o jeho právne služby a nie je povinný preverovať schopnosť svojho klienta ohľadne plnenia jeho záväzkov voči jeho veriteľom. V odporovateľnom právnom úkone bola zmluvná odmena dohodnutá ako paušálna v súlade s ust. § 5 ods. 1 písm. b/ a § 8 vyhl. č. 163/2002 Z .z., ktorá zároveň zahrňovala i všetky náklady advokáta pri výkone jeho činnosti na území Slovenskej republiky. Takýto spôsob zastupovania dlžníka bol nesporne pre neho výhodnejší, pretože dohodnutá odmena zahrňovala všetky náklady advokáta, t. j. akúkoľvek právnu službu, v akomkoľvek rozsahu, na rozdiel od tarifnej odmeny za každý úkon právnej služby, ktorá by bola nepomerne vyššia. Advokát má právo na dohodnutú zmluvnú odmenu bez ohľadu na úspešnosť, resp. neúspešnosť svojho klienta v súdnom spore .

Pre úspešnú odporovateľnosť právneho úkonu v zmysle § 15 ods. 2 ZKV sa vyžaduje kumulatívne splnenie zákonných podmienok, t. j. úmysel dlžníka ukrátiť svojich veriteľov, ako aj vedomosť žalovaného o tomto úmysle, čo žalobca nepreukázal žiadnym relevantným dôkazom. V odvolaní potvrdil, že odporovateľný právny úkon – zmluva o poskytnutí právnej služby nebola výlučne následkom insolventnosti dlžníka.

Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. spojením s ustanovením § 224 O. s. p. Keďže žalovaný si neuplatnil žiadne trovy odvolacieho konania, neboli mu priznané .

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 29. apríla 2009

**JUDr. Alena P r i e c e l o v á, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M.